

HỆ THỐNG QUẢN LÝ VÀ PHÂN CẤP ĐỊA GIỚI HÀNH CHÍNH Ở TRUNG QUỐC

KS. MAI VĂN HIỆN

Trung tâm Biên giới và Địa giới

1. Cấp quản lý về địa giới hành chính:

Trước đây các đơn vị hành chính cấp cao ở Trung Quốc thay đổi tùy theo từng chế độ hành chính trong lịch sử, đơn vị cấp cao gồm có đạo hay lộ và tỉnh. Dưới thì có các phủ, châu, sảnh, quận, khu, và huyện. Cách phân chia hành chính hiện nay là địa cấp thị hay thành phố trực thuộc tỉnh (cấp địa khu), huyện cấp thị hay thị xã, trấn và hương (tương đương cấp xã ở Việt Nam). Trên thực tế hiện nay, Trung Quốc được chia thành 5 cấp đơn vị hành chính là: tỉnh, địa khu, huyện, hương và thôn (tuy nhiên cấp thôn không phải là cấp chính quyền chính thức).

Tính đến năm 2006, nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa có khoảng 44.864 đơn vị hành chính (đvhc) 4 cấp chính quyền, trong đó: 33 đvhc cấp tỉnh, 333 đvhc cấp địa khu, 2.862 đvhc cấp huyện, 41.636 đvhc cấp hương.

2. Phân cấp địa giới hành chính các cấp hiện nay:

2.1. Cấp tỉnh:

Hiện nay, Trung Quốc có 33 đơn vị hành chính cấp tỉnh (không kể Đài Loan), các đơn vị hành chính cấp tỉnh gồm: 4 thành phố trực thuộc trung ương, 22 tỉnh, 5 khu tự trị và 2 đặc khu hành chính. Trong đó, đảo Đài Loan (Trung Hoa Dân quốc) được Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa coi là tỉnh thứ 34. Từ khi thành lập năm 1949, Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa đã coi đảo Đài Loan là một trong những tỉnh của mình và coi Trung Hoa Dân quốc là bất hợp pháp. Tuy nhiên hiện Đài Loan kiểm soát tỉnh này bao gồm đảo Đài Loan (Island of Tawan) và Bành Hồ (Pescadores) và kiểm soát một huyện của tỉnh Phúc Kiến là Kim Môn; một phần của một huyện thứ hai là Liên Chương. Chính phủ Đài Loan đã dời thủ phủ từ Đài Bắc đến thôn Trung Hưng và nâng Đài Bắc, Cao Hùng lên thành thành phố trực thuộc trung

ương (cấp tỉnh) nhưng sau đó Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa không công nhận sự thay đổi này và vẫn coi Đài Bắc là tỉnh lỵ tỉnh Đài Loan.

Các tỉnh:

Tỉnh là đơn vị hành chính chính thức dưới chính quyền nhân dân Trung ương, gồm có: Hắc Long Giang, Cát Lâm, Liêu Ninh, An Huy, Phúc Kiến, Cam Túc, Quảng Đông, Quý Châu, Hải Nam, Hà Bắc, Hà Nam, Hồ Bắc, Hồ Nam, Giang Tô, Giang Tây, Thanh Hải, Thiểm Tây, Sơn Tây, Sơn Đông, Tứ Xuyên, Vân Nam, Chiết Giang.

Các khu tự trị:

Khu tự trị là đơn vị hành chính tương đương cấp tỉnh được chỉ định cho một dân tộc thiểu số và được đảm bảo nhiều quyền hơn theo hiến pháp. Ví dụ, họ có người đứng đầu (tỉnh trưởng hay khu trưởng) phải là người dân tộc thiểu số đã được chỉ định cho khu như (Nội mông, Tạng, Duy ngô nhĩ, Hồi, Choang). Các khu tự trị được thành lập sau khi chính thể Cộng hòa nhân dân Trung Hoa ra đời theo mô hình của Liên bang Nga, hiện nay có tất cả 5 khu tự trị gồm: khu tự trị dân tộc Choang Quảng Tây, khu tự trị Nội Mông Cổ, khu tự trị dân tộc Hồi Ninh Hạ, khu tự trị dân tộc Duy ngô nhĩ Tân Cương, khu tự trị Tây Tạng.

Các thành phố trực thuộc Trung ương:

Thành phố trực thuộc Trung ương là đơn vị hành chính tương đương cấp tỉnh và là cấp cao nhất của Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, hiện nay có 4 thành phố trực thuộc Trung ương gồm: Bắc Kinh, Thiên Tân, Thượng Hải và Trùng Khánh. Ở Trung Quốc, tương đương của một quận của Việt Nam được gọi là "khu" và tương đương của một huyện được gọi là "huyện". Khác với Việt Nam, chỉ có thành phố trực thuộc trung ương mới có đơn vị quận, Trung Quốc là quốc gia có rất nhiều thành phố lớn tuy không phải là thành phố trực thuộc trung ương nhưng đủ

Năm	Cấp địa giới hành chính																						
	Tỉnh (đvhc)			Địa khu (đvhc)			Huyện (đvhc)				Hương (đvhc)												
	Tỉnh	TP trực thuộc TU	Khu tự trị	Địa khu	Châu tự trị	TP cấp địa khu	TP cấp phó địa khu	Minh	Huyện	Quận	Huyện cấp thị	Huyện tự trị	Kỳ	Kỳ tự trị	Đặc khu	Lâm khu	Hương	Hương dân tộc	Trấn	Tô mộc	Tô mộc dân tộc	Nhai đạo	Công sở khu
2006	22	4	5	2	17	30	283	3	1464	852	374	117	49	3	2	1	14677	1092	19522	181	1	6152	11
Cộng	33			333			2862				41636												
Tổng	44864																						

rộng lớn để có thể thành lập các đơn vị hành chính cấp quận. Thí dụ như thành phố Quế Lâm ở Khu tự trị Quảng Tây cũng có các đơn vị hành chính như Thành phố Hồ Chí Minh của Việt Nam.

Các đặc khu hành chính:

Đặc khu hành chính là các đơn vị hành chính tương đương cấp tỉnh có quyền tự trị cao theo thể chế một quốc gia hai chế độ, chịu sự quản lý trực tiếp của Chính quyền Nhân dân Trung ương, gồm Hồng Kông và Ma Cau. Không giống như các tỉnh, khu tự trị hay thành phố trực thuộc trung ương khác, các đặc khu hành chính được bảo lưu quyền tự trị cao hơn với các quy định riêng về hệ thống pháp luật, hộ chiếu, đơn vị tiền tệ, chính sách hải quan, chính sách nhập cư, chính sách dẫn độ, ... ngoại trừ các quy định về ngoại giao và quốc phòng. Khi tham gia vào các tổ chức quốc tế hay các sự kiện thể thao, các đặc khu hành chính là các thành viên độc lập đối với Trung Quốc. Hai đặc khu hành chính này được thành lập lần lượt vào các năm 1997 và 1999 khi chủ quyền của hai lãnh thổ này được Anh quốc và Bồ Đào Nha lần lượt trao trả cho Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa. Cả hai đặc khu hành chính Hồng Kông và Ma Cau đều có diện tích nhỏ và không sử dụng hệ thống phân cấp hành chính của Trung Hoa đại lục. Hong Kong được chia thành 18 quận, mỗi quận có một Hội đồng cấp quận. Ma Cau được điều hành duy nhất bởi Chính quyền đặc khu mà

không chia ra các cấp hành chính.

2.2. Cấp địa khu:

Cấp địa khu là cấp đơn vị hành chính dưới tỉnh và trên huyện, một địa khu lại bao gồm nhiều huyện, quận. Cấp hành chính này không có cấp hành chính tương đương ở Việt Nam (về quy mô dân số, diện tích, ... thì cấp địa khu tương đương cấp tỉnh của Việt Nam) gồm có: địa khu, châu tự trị, thành phố cấp địa khu (thành phố trực thuộc tỉnh), thành phố cấp phó địa khu, minh.

2.3. Cấp huyện:

Cấp huyện là cấp tương đương cấp (huyện, thành phố thuộc tỉnh, quận, thị xã của Việt Nam) gồm có: huyện, huyện tự trị, huyện cấp thị và phó huyện cấp thị (còn gọi là thị xã), quận, kỳ, kỳ tự trị, lâm khu, đặc khu.

2.4. Cấp hương:

Cấp hương là cấp tương đương cấp (xã, phường, thị trấn của Việt Nam) cấp hương gồm: hương, nhai đạo, trấn, công sở khu, hương dân tộc, tô mộc, tô mộc dân tộc.

2.5. Cấp thôn:

Cấp thôn là cấp dân cư tương đương cấp (thôn, xóm, làng, ấp, tổ, khu phố của Việt Nam) và cấp này không phải là cấp hành chính chính thức, cấp thôn gồm có: xã khu, khu dân cư, ủy hội thôn, tiểu hồ thôn.○

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

<http://www.google.com/Administrative Boundaries of China>.○